

Изводи от трета национална кръгла маса в България

Отчетен материал 4.1 на проект VeSMART

Отговорен партньор: ЕКОНОЛЕР БЪЛГАРИЯ

Версия 1.0, юли 2022

Този проект е финансиран по програма Хоризонт 2020 на Европейския съюз със споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101033787.

Авторите на тази публикация носят цялата отговорност за нейното съдържание. Тя не отразява непременно мнението на Европейския съюз. Нито Европейската комисия, нито Европейската изпълнителна агенция за климат, инфраструктура и околната среда (CINEA) са отговорни за каквото и да е използване на съдържащата се тук информация.

Съдържание

Пленарна сесия:.....	4
Ключови изказвания от пленарната сесия:.....	6
Дискусии в паралелните сесии и основни изводи от кръглата маса:.....	7
Паралелна сесия 1: Роля и възможности на съществуващите финансови механизми за съвместна работа с НДФ	7
Паралелна сесия 2: Възможности за финансиране на проекти за производство и	9
потребление на възобновяема енергия	9
Паралелна сесия 3: Ефект на НДФ върху проектите за енергийна ефективност в ...	10
сградния фонд	10
Заклучителна сесия – Научени уроци и предстоящи дейности	12

ПРЕДСТАВЯНЕ НА ИНВЕСТИЦИОННАТА КОНЦЕПЦИЯ ЗА НАЦИОНАЛНИЯ ДЕКАРБОНИЗАЦИОНЕН ФОНД

Национална кръгла маса за финансиране на инвестиции в
енергийна ефективност в България

2–3 юни 2022 г.

Бургас, Експо център “Флора”

130 представители на заинтересовани страни	9 лектора
	91 делегати
	30 участника он-лайн

Дискусионни теми:

- Роля и възможности на съществуващите финансови механизми за съвместна работа с Националния декарбонизационен фонд (НДФ)
- Възможности за финансиране на проекти за производство и потребление на възобновяема енергия
- Ефект на НДФ върху проектите за енергийна ефективност в сградния фонд

Пленарна сесия:

Националната кръгла маса на тема „Представяне на първите резултати от проекта за структуриране на Националния декарбонизационен фонд“ бе открита от г-н Драгомир Цанев (Енефект).

В откриващата сесия г-н Николай Налбантов от Министерство на Енергетиката (МЕ) представи националните цели за повишаване на енергийната ефективност, както и необходимите инвестиции за реализацията им и повишаване на потреблението на енергия от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) според националните стратегически документи (Национален план енергетика и климат, Дългосрочна стратегия за обновяване на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради до 2050 г.). Според тези документи основният инструмент за постигане на заложените цели е Националният декарбонизационен фонд (НДФ), който да бъде използван и като централно звено за управление на оперативни програми за енергийна ефективност (ЕЕ). Бяха представени и планираните инвестиции в компонент „Нисковъглеродна България“, част от Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ), както и процедурите по администрираната от МЕ програма за инвестиции във ВЕИ и ЕЕ.

Г-н Оливие Дюмуи от Европейска инвестиционна банка (ЕИБ) и част от екипа за структуриране на НДФ представи обхвата и целите им на работа. Г-н Дюмуи подчерта, че НДФ е инструмент за постигане на дългосрочните национални цели, както и условие за получаване на част от парите по НПВУ. Техническата помощ, която екипът трябва да изпълни до 3-то тримесечие на 2022 г., се състои в подготовка на следните документи - анализ на пазара и на регулаторната рамка, както и предложения за промени, инвестиционна стратегия с предложения за финансови инструменти и източници на капитал, структура на фонда, процедури и последващи стъпки. През първото тримесечие на 2023 г. се очаква да бъде разработено предложение за нормативни промени, а през третото – НДФ да започне да функционира. Бенефициент на техническата помощ, предоставена от Европейската комисия (ЕК), ще бъде Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР), като екипът, който работи по проекта за техническа помощ, е съставен от консорциум от външни експерти, воден от PwC, чийто ръководител е г-н Марко Марков.

От своя страна, г-н Марко Марков представи резултатите от пазарното проучване и по-конкретно идентифицираните бариери и оценка на необходимостта от инвестиции в следващите 10 г. Той обърна внимание на общите бариери за всички видове сгради, чието преодоляване ще бъде основната цел на НДФ. Като най-проблемни бяха отличени качеството на мерки за ЕЕ и практичното използване на публичния ресурс. Други проблеми са недостига на квалифицирани кадри, липса на информираност за ползите на ЕЕ, липса на специализирана техническа помощ. Г-н Марков коментира, че от друга страна, малкият обем и техническата сложност правят инвестициите в проекти за ЕЕ непривлекателни за финансовия сектор. В допълнение, той добави, че също така

липсва добро обезпечение, комуникация и прозрачност на националните политики спрямо финансовия сектор. Необходимият капитал е формиран на база на оценката от дългосрочната стратегия на България, като са развити няколко сценария – първият вариант отразява планираното в стратегията и инфлация от 28%; друг вариант е повишен с 4% темп на обновяване към 2030 г.; останалите два сценария включват инвестиционни мерки, липсващи в дългосрочната стратегия. Предвижда се по-бавен темп на обновяване през първите 5 години, като в този период ще се наблегне на подготовка на пазара. В зависимост от различните сценарии, през следващите 10 г. в жилищния сектор ще са необходими между 3.5 и 6 млрд. лв. допълнителен капитал, между 350 и 700 млн. лв. - за частния сектор, като за публичния сектор планираните средства по програми и други инструменти ще бъдат достатъчни до 2025 г.

Г-н Валентин Михов представи накратко Българска банка за развитие (ББР), нейните финансови решения и цели, подчертавайки, че през последните 2 години сред основните предмети на работа е финансирането на прехода на малки и средни предприятия (МСП) към зелена и устойчива икономика. Г-н Михов коментира, че е в процеса на работа е било установено, че МСП нямат информираност за зелен бизнес при новите регулации, но имат интерес към такъв. Той даде примери за зелени инвестиции във всички сектори и представи работещ продукт за финансиране на фотоволтаична централа (ФЕЦ), както и други специализирани продукти, които демонстрират гъвкавост по отношение на финансиране на МСП. В заключение, г-н Михов посочи, че ролята на ББР е да подпомогне финансирането на МСП, включително в случаите, при които поради липсата на адекватно обезпечение има висок риск.

Сесията завърши с представяне на г-н Камен Славов от Фонд на фондовете. Той представи накратко информация за фонда с неговото портфолио, както и своя опит и конкретни примери за подпомагане на инвестиции в ЕЕ, напр. кредити за мерки за ЕЕ в студентски общежития, електротранспортни средства и инфраструктура за Габрово, ЕЕ на сгради за чистота и градини и паркове, енергоефективно осветление на стадион и др. След това г-н Славов се фокусира върху зелените проекти, по които фонда работи. Той коментира, че част от тях са в рисковото финансиране - малки по обем инвестиции, които отключват нови сектори и пазари. Други примери бяха посочени в микрокредитирането, като голяма част от проектите имат ВЕИ / ЕЕ насоченост, също така бяха споменати програмата „Възстановяване“ с 22 проекта със „зелен“ елемент, както и инвестиционна платформа с ФЛАГ и ЕИБ, кредити във воден сектор, структуриране на НДФ.

Ключови изказвания от пленарната сесия:

„НДФ е ключов инструмент в много стратегически документи и по-конкретно Дългосрочната стратегия на България. Напоследък създаването на този фонд се свързва с политическите реформи и е основно събитие в НПВУ.“

Оливие Дюмуи, Европейска инвестиционна банка

„Наистина е време енергийната ефективност да започне да се разглежда като инвестиция, не като подарък, и да започне да се обслужва с инструменти, които съчетават в себе си грантов компонент и някакъв тип възмездно финансиране, съчетани с инструмент за споделяне на риска.“

Марко Марков, Еконолер

„Платформа като НДФ би била ключова, за да могат да бъдат направени зелени инвестиции. Ние от Фонд на фондовете вярваме, че координирания подход, координираното усилие в тази посока, което в момента наричаме НДФ, би следвало да бъде правилният инструмент.“

Камен Славов, Фонд на Фондовете

Дискусии в паралелните сесии и основни изводи от кръглата маса:

Паралелна сесия 1: Роля и възможности на съществуващите финансови механизми за съвместна работа с НДФ

Модератор: Марко Марков

Сесията започна с кратки представяния от представители на различни финансови институции, които финансират проекти за устойчива енергия.

Г-жа Надя Данкинова от ОЛАГ/ФГР представи своя опит в структуриране и управление на финансови инструменти за енергийна ефективност. Тя сподели както успешни примери, така и пазарни неуспехи, като анализира причините за тях. Стана ясно, че ФЛАГ/ФГР партнират добре с частни финансови институции, като последните изявяват все по-голям интерес към инвестициите в устойчива енергия, но се нуждаят от техническа помощ. Г-жа Данкинова също така информира участниците и за стартиралата инициатива по създаването на нов Инвестиционен фонд за чиста енергия, който ще набира средства от местни и международни финансови институции и донори.

В своето представяне, г-жа Галя Василева (изп. директор на Фонда за енергийна ефективност и възобновяеми източници - ФЕЕВИ) направи обзор на портфейла от финансови инструменти и пазарния опит, който ФЕЕВИ е натрупал през последните 15 години. Тя заяви, че фондът е напълно оперативен и към момента предоставя финансиране за различни типове проекти за ЕЕ и ВЕИ на чисто пазарен принцип. ФЕЕВИ може да подпомага изпълнението на проекти, които ще получат грантове по линия на НПВУ и оперативните програми на ЕС, предоставяйки необходимото мостово финансиране.

Следващото представяне бе от г-жа Камелия Георгиева от Националния доверителен екофонд, която разказа за финансовите продукти, които НДЕФ предлага на своите клиенти, комбинирайки възмездно финансиране с грантов компонент. Тя очерта ролята на НДЕФ като източник на “допълващо” финансиране по проекти за ЕЕ и даде пример с финансиране на лечебни заведения с до 25% грант. Г-жа Георгиева обърна внимание на практиката на НДЕФ да се фокусира върху поведенчески модели при оценката и изпълнението на своите проекти. От направеното представяне стана ясно, че НДЕФ използва ICP (investor confidence protocol) протоколи и специализиран софтуерен модел за изчисляване стойността на необходимата грантова компонента.

В своето представяне г-н Момчил Игнатов от Пощенска Банка заяви, че частните финансови институции в България има интерес да увеличат дела на “зелени” кредити, водени от желанието да постигнат своите ESG цели, както и да помогнат на своите кредитополучатели да подобрят финансовото си състояние посредством оптимизация на енергийно потребление. В тази връзка банките очакват бърз и гъвкав подход към финансиране на ЕЕ и партньорство с НДФ. Той също добави, че е необходима техническа помощ, за да могат финансовите институции бързо и лесно да оценяват кредитния риск от проекти за ЕЕ, както и да демонстрират на своите клиенти

положителния ефект върху паричните потоци. Според г-н Игнатов НДФ не би трябвало да предлага прекомерно голям грантов компонент - само колкото е необходимо финансираните проекти да станат финансово изгодни и печеливши. Банките познават добре инвестиционните нужди на своите клиенти и благодарение на широките си клонови мрежи лесно биха могли да бъдат стратегически партньор на НДФ, коментира той, за което ще очакват помощ или компенсация за действията по мониторинг и отчет на постигнатите резултати.

Направени заключения от първата паралелна сесия:

- Необходимостта от ресурс многократно надвишава това, което публичните средства (фондовете на ЕС или националния бюджет) могат да осигурят. Без използването на финансови инструменти държавата не може да изпълни заложените цели за декарбонизация.
- На пазара са нужни повече специализирани инструменти. При създаването им трябва да се използва подход, който смесва инструменти за споделяне на риска с такива за техническа помощ и грантов елемент. Би бил полезен и подход за създаване на специализирани инструменти, ориентирани към нуждите на различни типове клиенти и/или проекти (нишов подход).
- Непоследователността в политиките и недоброто планиране на финансовите програми от страна на държавата обхващат участниците на пазара. Необходима е по-добра комуникация между държавата и частния сектор, както и последователен подход към преминаване към по-ниско интензивни грантови схеми и повече финансови инструменти, за да се покрият нуждите всички видове клиенти.
- Финансовите институции, които са предимно банки, могат да бъдат добър партньор на НДФ. Те са наясно с инвестиционния цикъл, но за да могат да оперират добре, е необходимо финансирането да става бързо и гъвкаво, чрез което потока на капитал да е непрекъснат. За тази цел банките ще се нуждаят от техническа помощ за осигуряване контрол върху качеството на финансираните проекти. Създаването на национална база данни, съдържаща информация за ЕСКО компаниите с добър рейтинг, както и база данни с резултати от вече реализирани ЕЕ проекти, която да служи за бенчмаркинг, биха били много полезни.
- Банковите институции нямат опит с финансиране на етажна собственост. За да навлязат на този пазар, НДФ, както и други финансови институции, ще трябва да създадат достатъчно инструменти, съчетаващи споделяне на риск и техническа помощ. Промени в правната и регулаторна рамка, касаеща управлението на етажна собственост, също са необходими с цел банките да могат по-уверено да кредитират сдружения на етажни собственици.

Паралелна сесия 2: Възможности за финансиране на проекти за производство и потребление на възобновяема енергия

Модератор: Станислав Андреев

Първата презентация от паралелната сесия беше представена от г-н Ивайло Алексиев, изп. директор на АУЕР. Г-н Алексиев започна с обзор на проектите за ВЕИ в НПВУ. На първо място те намират отражение в секцията „Интелигентна индустрия“ в посока подкрепа на ВЕИ в МСП.

„Зелена България“ е следващата секция от плана, отреждаща място на ВЕИ, коментира г-н Алексиев, като посочи възможности за домакинствата по отношение на 100% финансиране на солари за битова гореща вода (БГВ), заедно с подходяща помпа и автоматика, като максималният размер на безвъзмездното финансиране може да достигне 1,960 лв.

Другата възможност за домакинствата е безвъзмездно финансиране на 70%, но не повече от 15,000 лв., на ФЕЦ за собствено потребление с мощност не повече от 10 kWp. Г-н Алексиев допълни, че се предвиждат облекчения в законовата рамка, благодарение на които режимът за въвеждане в експлоатация на този тип мощности ще бъде силно облекчен. Специфично изискване към автоматиката ще бъде да предпазва системата от връщане на електрическа енергия от мрежата.

Г-н Алексиев подчерта, че с помощта на предвидените 140 млн. лв. за малки ФЕЦ за домакинствата ще бъдат направени инвестиции на обща стойност от 240 млн. лв., което се равнява приблизително на 240 MW въведени мощности за собствено потребление.

Г-н Алексиев завърши своя обзор, като напомни, че стартът на програмата е следващата година и че ще бъде под егидата на МЕ.

В последвалата кратка дискусия г-н Алексиев допълни, че субсидията за ФЕЦ ще стигне само до 10,000 домакинства и трябва да се разглежда като пилотен проект, което изисква прилагането на най-качествените материали и компоненти на пазара.

Сесията продължи с презентация на г-н Станислав Андреев във връзка с предпроектно проучване на въвеждането на ВЕИ за нуждите на индустриален парк в гр. Бургас. Г-н Андреев започна с кратък коментар, че използването на батерии не е финансово изгодно, в случай че няма грант над 70%.

След това г-н Андреев изреди редица предимства при сдружаване на фирми от индустриалния парк с цел ползване на общо ВЕИ: (i) спестяват се редица такси (напр. задължение към обществото), (ii) оптимизирана продажба на доставчик от едно ВЕИ с голяма мощност, (iii) оптимизация при комбиниране на фирми с малки и големи покриви, подходящи за изграждане на ФЕЦ, с фирми - големи и малки консуматори, (iv) оптимизация на произведената ВЕИ енергия между различни режими на потребление на фирмите (традиционни само 30% от ВЕИ може да бъде потребена от една фирма срещу 70-80% от кооператива), (v) предвидима постоянна цена на енергията в рамките на кооператива (напр. 287 лв./MWh).

Сесията завърши с презентация от г-н Стефан Абаджиев, посветена на енергийните общности. Той посочи, че основен проблем представлява лимитираният капацитет на електропреносната мрежа, което води до решения, които изискват локалното производство на енергия да бъде съобразено с локална консумация.

Беше подчертано, че може да се работи в среда, в която разпределителните дружества нямат касателство с възможността за изграждане на енергийни общности. Това става само в случаите, когато се предвижда подаване на енергия извън общността.

Г-н Абаджиев обяви, че се работи активно по законодателство за енергийните общности, отразяващо и директивата.

В заключителната част на сесията се обсъдиха различни възможности за подпомагане на бенефициентите с интегрирани услуги (one-stop-shops) и специализирани платформи, предлагащи решения и специализирана помощ.

Направени заключения от втората сесия:

- Налице е тенденция за облекчаване на режима на вкарване в експлоатация на малки ВЕИ за собствено ползване.
- 200 MW мощности за собствено електропотребление ще бъдат въведени в домакинствата благодарение на средства, предвидени в НПВУ.
- Въпреки че субсидията за ФЕЦ ще достигне само до 10,000 домакинства, тя ще покаже основни слабости, които трябва да се отстранят в последващи програми с по-голям обхват.
- Стъпка в правилната посока е изискването на програмата да се използва субсидията за закупуване на най-качественото на пазара, а не най-евтиното, каквато е била практиката в миналото.
- При сдружаване на фирми в индустриални паркове за изграждане на обща ВЕИ могат да се постигнат редица оптимизации като отпадане на допълнителни такси (достигат до 77-80 лв.), баланс на потребление вътре в групата и т.н..
- Предстои публикация на предложение за закон за енергийните общности.

Паралелна сесия 3: Ефект на НДФ върху проектите за енергийна ефективност в сградния фонд

Модератор: Драгомир Цанев

След въвеждащите представяния модераторът даде думата на участници в залата, част от които бяха представители на Хабитат България, БАИС, БАКК, КСБ, АУЕР, ЕнЕфект.

Основна тема беше актуализацията на правилата, по които ще се кандидатства по Националната програма за енергийна ефективност. В последната версия на НПВУ се предвижда грантовата схема да бъде отворена през юли, но правилата все още не са готови. Не е ясно дали ще има публично обсъждане във връзка с правилата, но има

промени, които повдигат въпроси. Предвижда се процедура, при която заявленията ще се подават в регионални центрове, ръководени от частния сектор, което може да понижи доверието и интереса в отдалечените градски центрове. Преди отварянето на тези центрове, заявленията ще се подават директно в Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ), което би довело до загуба на инерция, натрупан капацитет и доверие. Сред положителните резултати от предишната програма са постигнатият успех при сдружаването на собствениците на имоти, както и изграденото доверие между тях и местните власти, които от своя страна са създали вътрешен капацитет и са намерили правилните начини да убеждават хората в ползите от ЕЕ. От тази гледна точка централизацията на тези програми изглежда, че е стъпка в грешна посока.

По време на сесията стана ясно, че в момента текат публични консултации във връзка с изменения на Закона за устройство на етажната собственост (ЗУЕС). Обсъждат се ключови изменения, които трябва да улеснят сдружаването на собствениците, така че малък брой собственици да не могат да блокират процеса. Също така се обсъждат и механизмите за контрол и санкции при неизпълнение на законодателството. Участници коментираха, че процесът на публично обсъждане не е добре организиран от МРРБ - информация се получава в деня преди сесиите.

В допълнение, по време на дискусиата се подчерта и необходимостта за улесняване на някои процедури по Закона за устройство на територията (ЗУТ), както и необходимостта от техническа помощ, насочена към сдруженията на собствениците. В момента те трябва да стартират процедури по издаване на технически паспорт и на сертификат за енергийни характеристики и енергийно обследване. Това предполага достъп до професионални услуги, които не са налични навсякъде, и отваря една възможност за бизнесът да бъде по-активен и да предлага услугите си. Но все още не са налични механизмите, по които ще бъде подпомогнат този процес. От ЕнЕфект информираха за тепърва стартиращи центрове за енергийна ефективност в Габрово и Бургас, които се опитват да доставят информация до собствениците и местния бизнес, но проблемът остава в малките общини, които срещат трудности при намиране на подходящ консултант.

Основни изводи и заключения, направени в края на сесията, бяха следните:

- Услугите по Националната програма за енергийна ефективност да се доближават до крайните потребители и те да получават информация от източници, на които вече имат доверие.
- В момента текат публични консултации за промени в ЗУЕС, които да улеснят сдружаването на собственици, както и тяхното участие като сдружение в кредитни сделки, механизмите за контрол и санкции. Необходима е по-добра координация на тези срещи, за да може да се извлече максимално натрупания капацитет в професионалните среди.
- Необходими са комплекс от нормативни и комуникационни промени в подсибяване на техническата подкрепа.

Заклучителна сесия – Научени уроци и предстоящи дейности

Модератор: Драгомир Цанев

По време на втория ден от събитието програмата започна с обобщение на дискусиите и направените изводи и препоръки от паралелните сесии, като се предостави възможност на всички участници да задават своите въпроси към модераторите.

Г-н Марко Марков представи изводите от първата сесия, които бяха последвани от засилен интерес към структурата и функциите на бъдещия НДФ. В момента работата на екипа е на много ранен етап, като все още разработва инвестиционната стратегия, която предстои да бъде одобрена. При създаването ѝ са взети предвид всички възможни източници на средства за капитализиране на НДФ. Той сподели, че се разглежда палитра от продукти, взети от най-добрите практики по света, част от които са мерките да бъдат изплащани чрез сметките за комунални услуги или местния данък, но те биха изисквали регулаторни промени. Допълнително Фондът би могъл да изпълнява функциите на посредник, както и на национална база с данни за ЕСКО компании с добър рейтинг, база данни с разработени различни типове проекти, подходяща за извършването на бенчмаркинг.

Г-н Станислав Андреев направи обобщение на дискусиата и изводите от втората паралелна сесия. Въпросите на присъстващите в залата бяха насочени към частния сектор и финансиране на иновативни технологии и тяхната документация. Също така от страна на банките беше повдигнат въпроса за бъдещето на ФЕЦ, собственост на фирма, която може да изпадне в неплатежоспособност преди централата да приключи полезния си живот и какво може да се направи с нея. Бе обсъдено, че оборудването може лесно да бъде преместено, препродадено от банката собственик, което отново предполага техническа помощ. Друга тема, която вълнуваше присъстващите са наблюденията върху интереса на кадрите и пречките за финансиране на ВЕИ. Последната промяна, която улеснява инвестициите, е отпадането на дългите процедури и отежнена документация за централи за собствени нужди до определени мощности. Разрастването на пазара би предизвикало по-голям интерес за квалификация на кадри.

Г-н Драгомир Цанев представи резултатите от пътна карта за повишаване на знанията и уменията в строителния сектор за периода 2013-2020 г. (разработена по общеевропейска инициатива BUILD UP Skills), като само част от приоритетите се реализират: променени всички държавни образователни стандарти, отнасящи се до професиите в сектор строителство, както и е създаден огромен набор от помагала и материали за средното образование и нови магистърски програми. След което последва обобщение на третата паралелна сесия.

Програмата продължи с представяне на измервания на показатели от допълнителни ползи от проектите за ЕЕ.

Г-н Борислав Иванов представи резултати от измервания на вътрешния микроклимат на 24 апартамента в многофамилна сграда в Габрово. Извадката включва жилища без изолация, други - с 5 см изолация, а трети - с 10 см изолация, като са разделени и по

отоплителен източник (климатик, ТЕЦ, пелети). Размерът и броят на живущите в апартамента са взети предвид в резултатите, за да могат да се сравняват подобни жилища. Измерванията показват консумация на електроенергия, концентрирана във вечерните часове през работните дни без значение от сезона, като количеството на енергията е различно според сезона. Интересно заключение е, че санираните с 10 см изолация апартаменти имат 33% по-ниски разходи от тези с 5 см изолация и 50% от тези без изолация. През отоплителния сезон очаквано апартаментите с 10 см изолация поддържат по-висока средна температура (21.3 градуса) в сравнение с апартаментите с 5 см изолация – 20 градуса и тези без изолация – 18.3 градуса. Друг интересен факт е, че влажността в жилища, които използват дърва и пелети за отопление е най-висока от сравняваните. От друга страна измерванията на CO₂ показват, че препоръчителната горна граница (до 1000 ppm) се достига при апартаментите, които се отопляват на дърва (средна стойност от 1000 ppm), апартаменти отопляеми на климатик са със средна стойност 1500 ppm, а тези на ТЕЦ – 1800 ppm. Във всички случаи обаче бе отбелязано, че през нощта концентрацията на CO₂ надвишават значително нормите, като достигат до опасни за здравето стойности от близо 4000 ppm. Бяха обсъдени вариантите за вентилация, които са налични на пазара и беше предложено да бъдат въведени вентилационните системи в изискванията за нови сгради или информацията относно вентилирането на сградата да бъде добавена в енергийните сертификати и в специално разработената брошура за разпространение в банките, за да насочи вниманието на собствениците и потребителите.

Последната презентация от г-н Александър Станков представи ползите от сградното обновяване във всички аспекти, като бяха споменати не само енергийните такива (независимост от енергийни доставчици и от цената на енергията), но и подобрения комфорт на средата (добра звукоизолация, топлинен комфорт, премахване на вътрешни замърсители, регулиране на влажността, качество на въздуха), икономическите ползи (по-ниски емисии, по-добра производителност и работоспособност, намаляване на заболяванията, по-добър сграден фонд и запазването му), здравословните условия на живот (по-нисък риск от дихателни заболявания, по-добър сън и концентрация, предотвратяване на образуване на мухъл, конденз). Естетичната градска среда се оказва една от основните ползи според проучване на Алфа Рисърч. Повишената цена на имота също бе спомената като полза, както и повишената местна конкурентоспособност и намаляване на безработицата. Ползите са много, като един от онлайн участниците (г-н Павел Манчев) спомена, че според проучване в САЩ финансовите ползи за една община от обновяването на сградния ѝ фонд може да се оцени от 30 до 120% неенергийни спестявания. Г-н Драгомир Цанев обяви, че е разработен специален комуникационен материал, който описва основните източници на информация, ползи и ефекти от ЕЕ мерки. Той е предназначен за разпространение от финансовите институции.

Националната кръгла маса на тема „Устойчиво финансиране на проекти за енергийна ефективност и ВЕИ“ беше закрыта от г-н Драгомир Цанев, който подчерта, че чрез събитието са отворени нови възможности за събития, инициативи и проучвания.